

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Bezoekadres:
Weesperplein 8
(Vm. Stadstimmertuin 4-6)

Postbus 1409
1000 BK Amsterdam
www.crk.amsterdam.nl

Integrale Commissie Advies nr. 2021-7

Status: definitief

Onderwerp	Kolenkitbuurt, midden en noord
Datum	16-6-2021 (videoconferentie)
Commissie	Eric Luiten (voorzitter), Patrick Koschuch, Annuska Pronkhorst, Tako Postma, Marianne Griffioen, Hans van der Made, André Winder
Secretaris	Paul Rosenberg, Pepijn Diepeveen
Toelichting	Stan Steegeling (R&D), Merijn de Jong (Herens)
Overige deelnemers	Bas van Schelven (Rochdale), Sybren van den Busken, David Kloet (Karres en Brands), Arthur van der Laaken (R&D), Henk van Houtrijve (PMB), Fenny Ramp, Sandra de Oliveira Guarda (M&A)

Achtergrond

Kolenkitbuurt (naar het karakteristieke kerkgebouw) is de benaming voor het gedeelte van Bos en Lommer ten westen van de ringweg A10. De wijk bestond oorspronkelijk bijna geheel uit sociale woningbouw in een strokenverkaveling en is voor het grootste gedeelte corporatiebezit. De afgelopen decennia zijn delen gerenoveerd waarbij regelmatig is gekozen voor een andere verkavelingstypologie. Rochdale bezit in de wijk vier blokken die nog niet zijn gerenoveerd en heeft opdracht gegeven aan Herens architecten en bureau Karres + Brands om in nauw overleg met het stadsdeel na te denken over de manier waarop de verdere vernieuwing gestalte zou kunnen krijgen. De resultaten van deze eerste verkenning worden voorgelegd in het kader van bestuurlijke besluitvorming over de Principenota.

Vraagstelling

Wat is, met in achtname van zowel ruimtelijke, cultuurhistorische als maatschappelijk factoren voor deze buurt een goede balans tussen behoud en vernieuwing? Hecht de commissie waarde aan het voortbestaan van de zgn. Piggelmee-woningen en hoe staat zij tegenover de voorstellen voor herbestemming? Zijn openbare ruimte en groen goed in het plan verankerd?

Advies

De commissie wil allereerst een lans breken voor de bijzondere stedenbouwkundige en architectonische kwaliteit van de bewaarde delen van Bos en Lommer. De hier in de jaren '30 van de twintigste eeuw ingezette strokenverkaveling met veel openbaar groen en gemeenschappelijke binnentuinen was de vooroorlogse 'proeftuin' voor de Westelijke Tuinsteden en komt op deze

schaal nergens anders in Nederland voor. Waar het gedeelte ten oosten van de snelweg in grote lijnen goed is bewaard, is de heldere opzet in de Kolenkitbuurt door veel deelprojecten vertroebeld. Hoe begrijpelijk ook vanuit de wens tot verdichting en renovatie van woningen is deze vernieuwingsoperatie ten koste gegaan van de compositorische samenhang in de wijk en van veel openbare ruimte. De commissie pleit er daarom voor om in deelgebied Midden en Noord zo veel mogelijk uit te gaan van behoud van de unieke stedenbouwkundige aanleg (zonder in dogmatische recepten te vervallen) en voldoende kritische massa aan bestaande bebouwing te laten staan opdat de wijk herkenbaar blijft als vroeg wederopbouwgebied en het verhaal van dit deel van de stad niet onherstelbaar wordt uitgewist.

Daarbij heeft de commissie een open oog voor de noodzaak van renovatie. Ruggengraat van de buurt zijn – zoals in de nota zelf wordt aangegeven – de architectonisch prachtig uitgewerkte Akbarblokken uit 1952 van het bekende Amsterdamse bureau Evers en Sarlemijn. Deze blokken verdienen een hoogwaardige renovatie. De overige blokken zijn architectonisch van minder belang. De commissie adviseert daarbij zowel in geval van renovatie als nieuwbouw woonwensen van huidige bewoners als uitgangspunt te nemen. Dat voornemen staat wel in de nota maar het is nog weinig concreet. De Piggelmee-woningen zijn cultuurhistorisch van belang als voorbeeld van grondgebonden bejaardenwoningen, maar hebben ook in ruimtelijk opzicht een rol in de totaalcompositie van stedenbouwkundige elementen. Zij vormen een schakel in de begeleiding van de groenstructuur en de schaalessprong naar de grotere bebouwingsstroken. De commissie ondersteunt daarom het voorstel tot behoud en herbestemming.

Voor het gedeelte aan de snelweg (Sinjeur Semeynsblokken) kan de commissie zich nieuwbouw voorstellen. Maar zij adviseert die qua aanleg en uitwerking af te stemmen op de bestaande delen van Bos en Lommer en af te zien van een 'stijlbreek'. Dat heeft ook te maken met het voorgenomen behoud van de 'Multatuliflats' aan weerszijden van de A10 waardoor geen geheel vrij bouwveld beschikbaar is.

De grote aandacht in het plan voor groen als verbindend element in de openbare ruimte is een sterk gegeven. De analyse is goed uitgevoerd maar de vertaling naar concrete voorstellen is nog erg schetsmatig. De commissie adviseert het groen als thema nog meer in de geest van Bos en Lommer op te pakken en maakt daarbij als kanttekening dat de overgangen tussen openbaar, semi-openbaar en privé-groen mogelijk goed gedefinieerd moeten worden. Een inventarisatie van de gebruikswensen anno nu is daarbij een bruikbaar hulpmiddel.

Aanvullende opmerkingen

Waarderingen

De Kolenkitbuurt is meegenomen in de bestuurlijk vastgestelde 'Waarderingskaarten architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit AUP'. Deze kaarten maken, zoals de naam aangeeft, door middel van tussenwaarderingen onderscheid tussen stedenbouwkundige en architectonische waarden en zijn om die reden behulpzaam en tot op zekere hoogte leidend in de afweging tussen renovatie en sloop. De noordblokken zijn gewaardeerd als orde 3 met een lage waardering voor de architectuur en een hoge waardering voor de verkaveling (orde 2). Het

middengebied heeft als geheel de hoogste waardering voor de verkaveling (orde 1). De tussenwaardering voor de architectuur maakt een flink onderscheid tussen de Akbarblokken (orde 2, hoog) en de Sinjeur Semeynsblokken (basisorde, laag).

Groen

Als onderdeel van het groenplan wordt geadviseerd een inventarisatie te maken van de levensverwachting van de huidige bomen en daar in de plannen rekening mee te houden. In de openbare ruimte staan veel fantastisch uitgegroeide, grote bomen. Behoud daarvan is het uitgangspunt maar er is een verschil tussen populieren aan het eind van hun levensduur en andere soorten die nog vijftig jaar vooruit kunnen.

De nota wordt gepresenteerd als één samenhangend plan voor de transformatie van dit gedeelte van de Kolenkitbuurt. Dat is inhoudelijk gezien een prima uitgangspunt maar voor het onder handen nemen van de openbare ruimte is een investering nodig die geheel of gedeeltelijk ten laste zal komen van publieke middelen. Het verdient aanbeveling daarvoor nu al een reservering op te nemen.

Amsterdam, 23 juni 2021
Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Eric Luiten, voorzitter

Bijlage

Beleidskaders:

- Bestemmingsplan Kolenkitbuurt
- Koers 2025. Ruimte voor de stad
- Waarderingskaarten architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit AUP

Aangeleverde stukken:

- Ambitiedocument Kolenkit. Van Kolenkit naar Meltingpot (Rochdale, okt. 2020)
- Visiekader ruimtelijke ontwikkeling Kolenkitbuurt na 2020 (R&D, 1-5-2020)
- Presentatie Kolenkitbuurt Noord en Midden (Hereng, 16-6-2021)
- Principenota Verkenning Kolenkitbuurt Noord en Midden (R&D, concept 25-5-2021)